

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a členov senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD., a JUDr. Ladislava Górásza, v právnej veci žalobcu **H. K.**, bývajúceho v Z., zastúpeného JUDr. Ing. Michalom Plentom, advokátom vo Vranove nad Topľou, Sídliisko Okulka 19/42, proti žalovanej **VRANOVSKÉJ TEHEĽNI, s.r.o.**, so sídlom vo Vranove nad Topľou, Čemernianska č. 137, IČO: 36 457 183, za účasti vedľajšej účastníčky Sociálnej poisťovne, a.s., Bratislava, pobočka Vranov nad Topľou, o náhradu škody na zdraví, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 3 C 137/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. septembra 2013 sp. zn. 11CoPr 1/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky

I. O d m i e t a dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. septembra 2013 sp. zn. 11 CoPr 1/2013 vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 24 746,07€ a vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou z 19. septembra 20129 pod č. k. 3 C 137/2006–317, ktorým bola žaloba v časti zamietnutá.

II. Z a m i e t a dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. septembra 2013 sp. zn. 11 CoPr 1/2013 vo výroku, ktorým bola žaloba v zostávajúcej

časti zamietnutá.

III. Žalovanej a vedľajšej účastníčke na žalovanej strane nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Vranov nad Topľou (v poradí druhým) rozsudkom z 19. septembra 2012 č. k. 3 C 137/2006-317 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 119 796,85 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca ako zamestnanec žalovaného vo funkcii vedúceho údržby 14. novembra 2003 utrpel pracovný úraz pri kontrole strechy vykonávanej s ďalšími spolupracovníkmi. Pri výkone prác sa žalobca cez strechu prepadol a spadol na betónovú podlahu z výšky 10 až 15 metrov. Z vykonaného dokazovania súd vylúčil spoluzavinenie žalobcu na pracovnom úraze, nakoľko išlo o vec náhody. Žalobca neporušil žiaden právny predpis alebo akýkoľvek predpis o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, nebol pod vplyvom alkoholu a psychotropných látok, nepočínal si ľahkomyseľne, riadne si plnil pracovné povinnosti. Súd mal znaleckým posudkom znalca MUDr. Alfonza Porvazníka preukázané, že žalobca sa nevie sústrediť ani na ľahšie domáce práce, musí žiadať príbuzných o pomoc, má depresívne poruchy, problémy so spánkom, je frustrovaný sexuálnym zlyhávaním a telesnými bolesťami. Nachádza sa v starostlivosti odborných lekárov (ortopéd, neurológ, psychiater) a prognóza vývoja zdravotného stavu je nepriaznivá. Má výpadky pamäte v pomerne mladom veku, ochrnutú a poškodenú ľavú stranu tela. Ujma na zdraví v ňom zanechala viditeľne trvalé a výrazne nepriaznivé následky, nakoľko predtým bol pracovne, spoločensky a politicky činný, nemôže sa zamestnať (stratil zamestnanie z dôvodu organizačných zmien, v dôsledku úrazu stratil známosť so ženou, nechodí na poľovačky). Vedľajšia účastníčka na strane žalovanej na základe rozhodnutia žalobcovi vyplatila za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 126.000 Sk, t. j. za 2100 bodov titulom sťaženia spoločenského uplatnenia bez toho, aby mu sumu krátila. Žalobca si uplatňoval primerané zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 11 079 000 Sk, čo predstavovalo zvýšenie základného bodového ohodnotenia (2 100 bodov) 90-násobne. Súd preto priznal žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšenú na 30-násobok pri znaleckom obodovaní 2075 bodov, t. j. sumu 3 735 000 Sk, od ktorej odpočítal sumu

plnenú vedľajším účastníkom na strane žalovanej (126 000 Sk), teda celkovo 3 609 000 Sk; t. j. 119 796,85 € a vo zvyšku (t. j. o 1 867 500 Sk) žalobu zamietol.

Na odvolanie žalovanej a vedľajšieho účastníka (v žalobe vyhovujúcej časti) a žalobcu (v žalobe zamietajúcej časti) Krajský súd v Prešove (v poradí tretím) rozsudkom z 10. septembra 2013 sp. zn. 11 CoPr 1/2013 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 27 746,07 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a v zostávajúcej časti žalobu zamietol (95 050,78 eur) a rozsudok súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti potvrdil. K preskúmvanej otázke zvýšeniu základného odškodnenia sťažená spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.) v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa a úvahami, ktorými sa riadil pri určení primeraného zvýšenia. Zároveň ale poukázal na judikatúru týkajúcu sa výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a princípu primeranosti odškodnenia, keď suma prisúdená poškodenému by nemala mať likvidačný charakter pre škodcu. Zdôraznil, že odškodnenie sťažená spoločenského uplatnenia samo osebe predstavuje náhradu za preukázateľne nepriaznivé následky poškodenia, ktoré poškodený potrebuje pre uspokojenie jeho životných a spoločenských potrieb. Postup podľa § 7 ods. 3 vyhlášky môže prichádzať do úvahy len vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa, kedy ani zvýšenie základného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 6 ods.2 vyhlášky dostatočne nevyjadruje následky, ktoré sú do budúcnosti v dôsledku poškodenia trvale obmedzené alebo stratené. Musí pritom ísť o celkom výnimočné prípady hodné mimoriadneho zreteľa, kedy možnosti poškodeného sú veľmi obmedzené alebo celkom stratené v porovnaní s vysokou a mimoriadnou úrovňou jeho kultúrnych, športových či iných aktivít v dobe pred vznikom škody (porovnaj napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 25 Cdo 2186/2004, podľa ktorého osoba vo veku 51 rokov v dôsledku trvalého ochrnutia, nemôže pracovať, stratila sebestačnosť, je plne odkázaná na pomoc tretej osoby, nemá možnosť sa venovať rodine a spoločenským, kultúrnym aktivitám, za čo jej patrí náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia okolo 1 000 000 Kč, čo predstavovalo 10 – násobok základného bodového ohodnotenia). Odvolací súd v danej veci považoval za primerané zvýšenie sťažená spoločenského uplatnenia na 7-násobok, t. j. 24 746,07 € (t. j. 745 500 Sk, 7 x 124 500 Sk - úhrada 126 000 Sk). Pre porovnanie dodal, že od 1. augusta 2004 v zmysle vyhlášky č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, sa výška náhrady sa určuje sumou 2% z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý

predchádzal roku vzniku nároku. V prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, by preto mohol súd v rámci tejto právnej úpravy náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %; suma pri takomto výpočte by bola v plnej výške po odpočítaní už vyplatenej sumy vo výške 768 221 Sk. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že primerané zvýšenie pri odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia zodpovedá sume prisúdenej odvolacím súdom. Vo zvyšnej časti v ktorej bola žaloba nad sumu 119 796,85 € zamietnutá rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, navrhol ho zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Za nesprávnu považoval predovšetkým jeho argumentáciu, podľa ktorej porovnal náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá žalobcovi patrila podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. účinnej v čase úrazu s náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá by žalobcovi patrila podľa vyhlášky č. 437/2004 Z.z., ktorá sa na tento prípad nevzťahuje. Rovnako dovolateľ považoval za nesprávne odôvodnenie v tom, že suma prisúdená poškodenému nemôže mať likvidačný charakter pre škodcu, lebo náhradu vypláca vedľajšia účastníčka a tak priamy dopad na škodcu je vylúčený. Nároky poškodeného nemôžu byť ovplyvnené ekonomickou situáciou škodcu (resp. vedľajšieho účastníka); obdobne rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 1416/2008, podľa ktorého výška nároku sa neodvíja od výšky majetku toho, kto náhradu vypláca, ale rozhodujúce je porovnanie úrovne kultúrnych, športových či iných aktivít poškodeného v dobe pred vznikom škody a jeho možnosťami v dobe po zranení. Dovolateľ rekapituloval následky po úraze i ujmu, ktorú tým žalobca utrpel s dopadom na doterajší spôsob i kvalitu jeho života. Rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá zásade spravodlivého, primeraného, korektného a úplného odškodnenia následkov pracovného úrazu. Zvýšenie odškodnenia nezodpovedá ustanoveniu § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., je neprimerané poškodeniu zdravia žalobcu. Nedošlo k rešpektovaniu zásady proporcionality a v tejto súvislosti poukázal na niektoré rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. Krajský súd v Prešove sp. zn. 11 Co 14/2006, sp. zn. 11 Co 46/2006, sp. zn. 5 Co 187/2007, kedy adekvátne a primerané zvýšenie odškodnenia po takomto úraze bolo priznané v rozmedzí 15 až 20 násobku základného bodového hodnotenia). Vzhľadom na uvedené dovolateľ nepovažoval odôvodnenie rozhodnutia za presvedčivé.

Vedľajšia účastníčka na žalovanej strane v písomnom vyjadrení navrhla dovolanie ako neopodstatnené zamietnuť.

Žalovaná nevyužila svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodol rozsudkom alebo uznesením, § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti jeho rozhodnutiu vtedy, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd, vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide o nedostatky v právomoci súdu, v spôsobilosti byť účastníkom konania, v riadnom zastúpení procesne nespôsobilého účastníka, zákonom predpísaného spôsobu začatia konania, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Pokiaľ odvolací súd rozhodol rozsudkom, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) alebo potvrdzujúci rozsudok, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Na vady konania vymenované v § 237 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadnuť ex officio, teda vždy, či už ich existenciu účastník namieta alebo nie (§ 242 ods. 1, veta druhá O.s.p.). Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal skúmaním podmienok prípustnosti podaného dovolania podľa § 238 O.s.p. a zároveň zisťoval, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd podľa § 237 O.s.p., ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť konania.

Dovolanie žalobcu smeruje proti všetkým výrokom rozsudku odvolacieho súdu, pretože dovolateľ sa domáha jeho zrušenia v celom rozsahu.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania proti takémuto zmeňujúcemu rozsudku je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Odlišnosťou sa pritom nemá na mysli rozdielne právne posúdenie veci, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale záver súdu odlišne konštitujúci alebo deklarujúci práva a povinnosti v právnom vzťahu účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale obsahové hľadisko (vzájomný vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa v tom zmysle, či práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne). Významné nie je ani to, či výroky rozsudkov súdov oboch stupňov sú alebo nie sú odlišne naformulované – aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd posúdil práva a povinnosti účastníkov daného právneho vzťahu rovnako (zhodne), nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

Rozsudkom súdu prvého stupňa bolo žalobe v časti vyhovené a v zostávajúcej časti došlo k jej zamietnutiu. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcej časti tak, že žalobe o zaplatenie 24 746,07 € vyhovel, v zostávajúcej časti žalobu zamietol a potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa v žalobe zamietajúcej časti. Pre časť dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu – ktorým došlo k potvrdeniu zamietajúcej časti výroku rozsudku súdu prvého stupňa a ktorým bolo žalobe v časti vyhovené (o 24 746,07 €) – nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 238 ods.1 až 3 O.s.p., lebo dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu a dovolanie síce smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého však odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a nejedná sa o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa o neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a ods. 4. Vzhľadom na to by pre uvedenú časť rozhodnutia odvolacieho súdu prípustnosť dovolania žalobcu prichádzala do úvahy len, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd

taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ Os.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo; prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva. Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu v tejto procesne neprípustnej časti bez ďalšieho odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Vzhľadom na odmietnutie dovolania z procesných dôvodov sa dovolací súd nezaoberal vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje potvrdzujúce rozhodnutie.

Naproti tomu dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žaloba na primerané zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zostávajúcej časti bola zamietnutá (nad 24 74607 € a do 181 786,49 €), je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 O.s.p.) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p., a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale aj podľa ich obsahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (tiež dovolací súd) je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

I. Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní

postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Výskyt uvedenej vady dovolací súd v konaní nezistil.

II. Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Literatúra i doktrína sa zhodujú v tom, že „inou vadou konania“ (error in procedendo) sa rozumie porušenie ustanovenia zákona upravujúceho konanie od začiatku až do skončenia, ako príklady sa uvádzajú nezisťovanie skutočností podstatných pre rozhodnutie, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazov, nesprávne meritórne rozhodnutie namiesto odmietnutia alebo zastavenia konania, nesprávne vyhodnotenie určitej skutočnosti ako nespornej, prípadne všeobecne známej, a na to nadväzujúce nevykonanie navrhnutého dôkazu alebo nedostatok predpísaných poučení. Dovolacím dôvodom je však takéto porušenie zákona len v prípade, ak bolo kauzálne pre nesprávne rozhodnutie vo veci. Kauzalita musí byť konkrétna, preto nepostačuje len abstraktná spôsobilosť zistenej vady konania založiť nesprávnosť napadnutého rozhodnutia.

Existencia uvedenej vady z obsahu spisu nevyšla najavo a jej existencia nebola dovolateľom ani namietaná.

III. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym

právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľ nesúhlasí s právnymi závermi odvolacieho súdu, v tejto súvislosti spochybňuje presvedčivosť jeho právnych argumentov odôvodňujúcich priznanú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia s odkazom na iné rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto ale i obdobných veciach. Vyčítal odvolaciemu súdu, že si dovoľil využiť komparáciu právnej úpravy použitej na daný prípad s právnou úpravou neskoršou, ktorá na tento prípad nedopadá.

Posledne uvádzaný argument nie je spôsobilý spochybniť správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, neskoršiu právnou úpravu (zákon č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona) odvolací súd na daný prípad neaplikoval a pre účastníkov právnych vzťahov z nej preto ani nemohol vyvodiť žiadne oprávnenia alebo povinnosti. Komparácia takejto právnej úpravy v odôvodnení rozhodnutia mala len ilustračný význam (nie normatívny), jej cieľom bolo upevniť presvedčivosť prijatých premís súdom ohľadom primeranosti priznávanej náhrady. V tejto spojitosti nemožno namietat' ani všeobecne vyslovený názor, že priznaná náhrada (resp. odškodnenie) má byť primeraná a nie likvidačná. Proporcionalita, ako všeobecný výkladový princíp v priestore, kde platia princípy právneho štátu, sa najzreteľnejšie prejavuje v takých prípadoch, kedy rozhodnutie súdu je výsledkom právnej úvahy súdu (viď napr. § 136 O.s.p.), pri ktorej sa berie zreteľ na všetky okolnosti prípadu z pohľadu zabezpečenia spravodlivej rovnováhy na oboch stranách (povinnej ale i oprávnenej). Cieľom je vyvažovanie individuálnych a verejných záujmov, každý demokratický právny poriadok stanovuje interpretačné pravidlo pre súkromnoprávne vzťahy, ktoré zohľadňuje ich primeraný výkon.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k právnemu záveru, že odvolací súd správne na danú vec pri určení výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia aplikoval vyhlášku č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“).

Podľa § 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. sa bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia spôsobené úrazom, chorobou z povolania alebo iným poškodením na zdraví odškodňujú jednorazovo.

V zmysle § 4 ods. 1 vyhlášky sa sťaženie spoločenského uplatnenia odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Podľa § 4 ods. 3 vyhlášky odškodnením za sťaženie spoločenského uplatnenia sa neodškodňujú straty na zárobku. Pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku (§ 6 ods. 1 vyhlášky).

Podľa § 6 ods. 2 vyhlášky sa suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote, ďalej možnosť voľby povolania a ďalšieho sebazvedávania; pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10 vyhlášky.

Ustanovenie § 7 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. určuje výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sumou 60 Sk za jeden bod. Celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000 Sk; z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000 Sk (§ 7 ods. 2 vyhlášky). V zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie primerane zvýšiť, a to i nad ustanovené najvyššie výmery odškodnenia.

Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia stanovená na základe počtu bodov stanoveného v lekárskom posudku predstavuje jednorazové odškodnenie. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodlivej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodit' záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a spoločnosti. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto potrebné rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho sebazvedávania. Vo výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa (§ 7 ods. 3 vyhlášky) môže súd sumy odškodnenie primerane zvýšiť nad stanovené najvyššie sadzby odškodnenia bez akéhokoľvek obmedzenia.

Odvolačí súd v zmysle uvedených zásad postupoval. V danom prípade k okolnostiam významným pre stanovenie výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súvisiacimi s pracovným úrazom žalobcu prihliadol a dôvodne posúdil daný prípad ako zvlášť výnimočný, hodný osobitného zreteľa, ktorý pripúšťa zvýšenie náhrady aj nad najvyššie výmery odškodnenia stanovené v § 7 ods. 2 vyhlášky, konkrétne o 7 násobok základného bodového ohodnotenia. Správne zhodnotil intenzitu (stupeň) a rozsah obmedzenia alebo straty predpokladov pre uplatnenie žalobcu v živote a v spoločnosti, s prihliadnutím na konkrétne poškodenie zdravia žalobcu na jeho osobný, intímny život, jeho životné úkony, ako i na uspokojenie jeho osobnostných a spoločenských potrieb, t. j. uplatnenie vo všetkých sférach jeho života sa podstatne zúžilo, avšak nie je zo života vyradený v mimoriadnom rozsahu a jeho možnosti uplatnenia nezanikli, len sa v podstatnej miere sťažili možnosti výkonu celej škály činností, ktoré pred poškodením vykonával.

Dôvod zasiahnuť do úvahy súdu o výške odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky dovolacím súdom, by mohol byť daný len v prípade, ak by bola porušená zásada primeranosti. Preskúmaním veci však dovolací súd dospel k záveru, že táto zásada pri posudzovaní primeranosti zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského

uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípade žalobcu porušená nebola. Žalobcovi bolo na základe rozhodnutia vedľajšej účastníčky konania vyplatené odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 126 000 Sk. Požadované až 20 násobné zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nie je vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu a vykonanému znaleckému dokazovaniu primerané. Žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že by v danej veci išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, pri ktorom by bolo odôvodnené odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia až vo výške 20 násobku. Odvolací súd svoj právny záver náležitým spôsobom, zodpovedajúcim § 157 ods. 2 O.s.p., odôvodnil; jeho rozhodnutie je preto určité, zrozumiteľné a preskúmateľné.

Odvolací súd pri rozhodovaní dospel k záveru, že žalobcovi nepatrí podľa § 7 ods. 3 vyhlášky ním požadované zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, nemožno mu vyčítať tento jeho záver a úvahy o tom, akú mieru zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia považoval za primeranú. S jeho závermi, ktoré nevybočili z medzí hľadísk stanovených zákonom (§ 132 O.s.p. v spojení s § 7 ods. 3 vyhlášky), sa možno stotožniť.

Pokiaľ žalobca poukazuje na rozhodnutia vydané v „obdobných veciach“, dovolací súd poznamenáva, že súdy sú vždy povinné vychádzať z konkrétnych okolností tej - ktorej prejednávanej veci, čo znamená, že pri svojom rozhodovaní zohľadňujú individuálne okolnosti každého prípadu osobitne, čo predurčuje ale i determinuje výsledok súdneho konania. Bez ďalšieho spravidla nemožno úspešne argumentovať len všeobecným odkazom na bežné uverejnené rozhodnutia v iných – i keď druhovo rovnakých veciach - bez toho, aby takáto argumentácia nevychádzala z náležite konkretizovaných skutkových okolností, a na ich základe prijatých právnych záverov, ktoré by v súhrne boli svojou povahovou tak podobné, že by ich bolo možno označiť za identické s iným konaním, a teda i „použiteľné“. Z dovolania žalobcu však takáto „argumentačná podobnosť“ nevyplýva. Miera sťaženia spoločenského uplatnenia a výška jeho odškodnenia je individualizovaná osobitosťami každého prípadu zvlášť; identickosť prípadov je skôr vzácnou výnimkou.

Dovolací súd preto dovolanie žalobcu smerujúce proti správne rozhodnutiu odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalovanej, vedľajšej účastníčke na jeho starne vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť im trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. februára 2015

JUDr. Oľga T r n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová